

Sygn. akt IV U 1641/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: stażysta Justyna Sobiech

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 17 czerwca 2013r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni E. K. prawo do emerytury od dnia (...).

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 1641/13

UZASADNIENIE

Skarżąca E. K. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 17 czerwca 2013r., znak (...), odmawiającej jej prawa do emerytury. Skarżąca podniosła, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat jako laborantka analiz chemicznych.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, wskazując m.in. na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Nie kwestionowano, że wprawdzie wnioskodawczyni osiągnęła w dniu (...) wiek 55 lat i legitymuje się wymaganym na dzień 1 stycznia 1999r. okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 20 lat, jak również, że złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na rzecz budżetu państwa, jednak nie udowodniła wymaganego na ten sam dzień stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W ocenie pozwanego dokumenty zgromadzone w toku postępowania przed organem rentowym nie pozwalały na przyjęcie, iż w kwestionowanym okresie zatrudnienia w (...) Spółce z o.o. w P. praca wnioskodawczyni podpada pod kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, zaś zajmowane przez skarżącą stanowiska laboranta czy starszego laboranta nie są wymienione w przepisach resortowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżąca urodziła się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończyła 55 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 7 sierpnia 1978r. do dnia 31 stycznia 2002r. skarżąca była zatrudniona w (...) Spółce z o.o. w P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku początkowo laboranta, a później starszego analiz chemicznych. W dniach od 22 listopada 1981r. do 5 września 1983r. i od 10 grudnia 1983r. do dnia 31 stycznia 1986r. korzystała z urlopów wychowawczych i nie korzystała z urlopów bezpłatnych, wobec czego łączny okres świadczenia pracy na wskazanym stanowisku do dnia 1 stycznia 1999r. wyniósł 16 lat, 5 m-cy i 26 dni. (...) Spółka z o.o. w P. prowadziła odlewnię żeliwa i metali nieżelaznych.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy w aktach emerytalnych, wyjaśnienia skarżącej i zeznania świadków z rozprawy w dniu 27 września 2013r., dokumenty w aktach osobowych)

Do obowiązków skarżącej należało pobieranie na odlewni próbek mas formierskich i odlewów i ich ocena laboratoryjna, badanie laboratoryjne odlewów (również pobranych z odlewni), w tym uzupełnianie braków w nich masą polkitową, przygotowywanie roztworów kwasów na potrzeby odlewni aluminium, przygotowywanie i wymiana elektrolitu w akumulatorach wózków akumulatorowych. Od października 1992r. do skarżącej należało ponadto prowadzenie niewielkiej biblioteki zakładowej, znajdującej się w laboratorium, co sprowadzało się do sporadycznego przyjmowania na stan biblioteki nowych pozycji, gdyż udostępnianie literatury polegało tylko na umożliwieniu pracownikom samodzielnego poszukiwania tychże pozycji. Prowadzenie biblioteki nie miało wpływu na ograniczenie obowiązków laboranta.

(bezsporne po przesłuchaniu świadków, ponadto wyjaśnienia skarżącej i zeznania świadków z rozprawy w dniu 27 września 2013r., dokumenty w aktach osobowych)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącej zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie należy wyjaśnić, że stan faktyczny sprawy, tj. okresy i charakter pracy wnioskodawczyni, stał się bezsporny po odebraniu wyjaśnień od skarżącej i przesłuchaniu wnioskowanych przez nią świadków. Strony różniły się natomiast co do oceny prawnej, tj. czy praca świadczona przez skarżącą była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ustawy emerytalnej.

Wobec tego należy wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a więc w dniu 1 stycznia 1999r., osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 20 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie na dochody budżetu państwa środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżąca niewątpliwie spełnia kryterium wymaganego okresu 20 lat ubezpieczenia, skończyła 55 lat i złożyła wniosek o przekazanie na dochody budżetu państwa, za pośrednictwem ZUS, środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym.

Odnośnie wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w szczególnych warunkach w okresie wymaganych 15 lat trzeba wyjaśnić, że zgodnie z § 2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo pracy z adnotacją o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, bądź bez niej, nie jest jednak bezwzględną przesłanką do zaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Świadectwo nie jest wiążące dla organu rentowego i może podlegać weryfikacji. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dopiero w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych także w oparciu o inne dowody niż zaświadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik nie posiada świadectwa w określonej w przepisie formie, albo jego treść budzi wątpliwości, które uzasadniały kwestionowanie tego zaświadczenia przez organ rentowy w fazie administracyjnej postępowania.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba też wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Z art. 53 ust. 2 tej samej ustawy wynika, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia – jest to zresztą regulacja tożsama z zawartą w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej.

W wykazie A, stanowiącym załącznik do wspomnianego rozporządzenia, w dziale III „W hutnictwie i przemyśle metalowym” wymienia się prace związane z odlewaniem żelaza i metali nieżelaznych, zasadne jest więc przyjęcie, że zarówno na odlewni żeliwa, jak i na odlewni aluminium (...) Spółki z o.o. w P. jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie. Jest to istotne, jako że w dziale XIV „Prace różne” poz. 24 tego samego wykazu stanowi się, iż pracą w warunkach szczególnych jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Taki właśnie charakter miała praca skarżącej co do jej podstawowych obowiązków. Skarżąca wielokrotnie w ciągu dnia udawała się do odlewni w celu pobrania różnych próbek, kontrolując w ten sposób jakość produkcji na różnych jej etapach. Wprawdzie wracała z tymi próbkami w celu ich oceny do laboratorium, jednak nadal miała kontakt nie tylko z masami formierskimi, ale również z odczynnikami chemicznymi w postaci w szczególności stężonych kwasów i zasad oraz rozpuszczalników, pozostawała więc w stałym narażeniu na warunki pracy, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy. Podobnej oceny charakteru pracy laborantki dokonał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 23 sierpnia 2012r. sygn. akt III AUa 375/12 w sprawie o zbliżonym stanie faktycznym.

Odnośnie dodatkowych obowiązków wnioskodawczyni należy wyjaśnić, że przygotowywanie i wymiana elektrolitu w akumulatorach jest również pracą w warunkach szczególnych, ujętą w dziale XIV „Prace różne” pod poz. 13 – prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Podobnie należy ocenić przygotowywanie kwasu na potrzeby produkcji aluminium, która to praca jest ujęta w dziale IV „W chemii” pod poz. 3 – produkcja kwasów nieorganicznych, bezwodników kwasów i ich związków.

Co do obsługi biblioteki trzeba wskazać na incydentalność związanych z tym obowiązków o brak ich wpływu na zakres obowiązków laboranta, które wobec tego nie mogą powodować odmowy uznania, że wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczyła pracę w warunkach szczególnych.

Udowodnienie przez wnioskodawczynię (należy podkreślić, że dopiero na etapie postępowania sądowego, gdyż przy pomocy zeznań świadków i dokumentów z akt osobowych, nieprzedłożonych uprzednio pozwanemu), że zachodzą wszystkie przesłanki przyznania jej wnioskowanej emerytury, skutkowało po pierwsze zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾§2 kpc i przyznaniem prawa do tejże emerytury od dnia ukończenia 55. roku życia, tj. od dnia (...). oraz stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.